

3.2.2020

KA/8377/07.01.01.03.01/2019

Suomen Kuntaliitto
PL 200
00101 Helsinki

Pysyvästi säilytettävät kuntien ympäristönsuojelun asiakirjatiedot

Suomen Kuntaliitto on pyytänyt kirjeellään 9.4.2019 Kansallisarkistolta päätöksen kuntien ympäristönsuojelun asiakirjojen pysyvästä säilyttämisestä. Seulontaesityksenä oli tehtäväryhmittäinen asiakirjaluetelo niistä asiakirjoista, joita kuntatoimijoille nykyisin kertyy lakisääteisten ympäristönsuojelutehtävien hoitamisessa. Esityksen tehtäväluokittelun laadinnassa oli huomioitu kuntien yhteinen tehtäväluokitus-suositus. Asiakirjaluettelo oli punaisella ja vihreällä merkitty ne asiakirjat, jotka ovat nyt arvonmäärittäksen kohteena ja joiden pysyvää säilytysarvoa Kansallisarkisto ei ole aiemmissä päätöksissään määrittellyt. Esitykseen sisältyi kuntatoimijoiden arvio asiakirjatietojen pysyvästä säilytysarvosta. Annettava päätös täydentää Kansallisarkiston 14.10.2002 (KA 204/43/02) antamaa päätöstä Pysyvästi säilytettävät kunnalliset ympäristönsuojelun asiakirjat. Kuntaliitto esittää, että annettavaa päätöstä voitaisiin soveltaa takautuvasti 1.3.2000 alkaen kertyviin asiakirjoihin. Esityksen ovat valmistelleet Kuntaliiton ja Hallintoakatemian asiantuntijat sekä kuntien ympäristönsuojelun ja asiakirjahallinnan asiantuntijat. Esityksessä ei oteta kantaa asiakirjojen säilytysmuotoon, koska kuntatoimijoille on kertynyt ja edelleen kertyy ympäristönsuojelun asiakirjoja sekä analogisessa että digitaalisessa muodossa.

Ympäristönsuojelua koskevissa säädöksissä mainitaan rekisteri, jonka ylläpitovastuu on kunnan ympäristönsuojeluviranomaisilla: rekisteri keskisuuria energiantuotantolaitoksia koskevista tiedoista (ympäristönsuojelulaki, § 106 e). Tässä päätöksessä Kansallisarkisto määrää myös tämän rekisterin tietojen pysyvästä säilyttämisestä.

Esityksessä oli kyse seuraavista kuntatoimijoiden ympäristönsuojelun tehtävien asiakirjoista:

11.00 Ympäristönsuojelun suunnittelu, edistäminen

11.00 Ohjaus

- 11.00.00 Yhteistyö
- 11.00.01 Normiohjaus
- 11.00.02 Suunnittelu ja kehittäminen
- 11.00.03 Edistäminen
- 11.00.04 Asiakaspalvelu, ohjaus, neuvonta
- 11.00.05 Taksat

3.2.2020

KA/8377/07.01.01.03.01/2019

Ympäristönsuojelun luvat, päätökset ja valvonta**11.01 Ympäristönsuojelulain mukaiset menettelyt**

- 11.01.00 Ympäristönsuojelulain mukainen ympäristölupa, yhteislupa ja valvonta
- 11.01.01 Ympäristönsuojelulain mukainen yleinen ilmoitusmenettely
- 11.01.02 Ympäristönsuojelulain mukaiset muut ilmoitusmenettelyt
- 11.01.03 Ympäristönsuojelulain mukainen rekisteröintimenettely
- 11.01.04 Ympäristönsuojelulain mukaiset muut päätökset ja valvonta

11.03 Muut kuin ympäristönsuojelulain mukaiset lupa- ja päätöasiat ja valvonta

- 11.03.00 Vesilain mukaiset lupa- ja päätöasiat ja valvonta
- 11.03.01 Vesihuoltolain mukaiset lupa- ja päätöasiat ja valvonta
- 11.03.02 Jätelain mukaiset lupa- ja päätöasiat, ja valvonta (jätehuolto)
- 11.03.03 Maa-aineislain mukainen maa-aineslupa, päätökset, ilmoitus ja valvonta
- 11.03.04 Vesiliikenne- ja maastoliikennelain mukaiset lupa- ja päätöasiat ja valvonta
- 11.03.05 Luonnonsuojelulain mukaiset lupa- ja päätöasiat ja valvonta
- 11.03.06 Ulkoilulain mukaiset lupa- ja päätöasiat ja valvonta
- 11.03.06.00 Leirintäalueet
- 11.03.06.01 Ulkoilureitit
- 11.03.07 Nitraattiasetuksen valvonta
- 11.03.08 Merenkulun ympäristönsuojelulain päätöasiat ja valvonta
- 11.03.09 Laki eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta

11.04 Hallintopakko**11.05 Ympäristöntilan seuranta**

- 11.05.00 Ilman laatu
- 11.05.01 Ilmasto
- 11.05.02 Melu ja värinä
- 11.05.03 Pinta- ja pohjavedet
- 11.05.04 Maaperä
- 11.05.05 Luonnon monimuotoisuus

Esityksessä mainitun tehtäväryhmään 11.02.09 Laki eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta, ei ollut merkitty tietoja tehtäväryhmään kertyvistä asiakirjoista, koska ko. tehtävää koskeva laki tulee voimaan vasta 1.9.2020. Tästä syystä Kansallisarkisto ei tässä päätöksessä määrää tämän tehtäväryhmän asiakirjatietojen pysyvistä säilyttämisestä.

3.2.2020

KA/8377/07.01.01.03.01/2019

Kansallisarkiston aiemmat seulontapäätökset

Kansallisarkisto (30.9.1994 asti Valtionarkisto, 1.10.1994-31.12.2016 arkistolaitos) on tehnyt kunnallisia organisaatioita koskevia, kattavia toimialakohtaisia seulontapäätöksiä vuonna 1989 (*Valtionarkiston päätös kunnallisten asiakirjojen hävittämisestä, osat 1-6*) ja vuosina 2001-2013. Arkistolaitoksen 2000-luvulla tekemät päätökset kunnallisten asiakirjojen pysyvästä säilyttämisestä sisältyvät Kuntaliiton julkaisusarjaan *Kunnallisten asiakirjojen säilytysajat: määräykset ja suositukset*.

Seuraavat Kansallisarkiston päätökset ovat tämän päätöksen kannalta keskeisempiä:

- päätös 14.10.2002 (KA 204/43702) Pysyvästi säilytettävät ympäristönsuojelun asiakirjat
- päätös 22.8.2016 (AL/6411/07.01.01.03.01/2016) Monijäsenisten toimielinten pöytäkirjojen ja niiden liitteiden pysyvästä sähköisestä säilyttämisestä
- päätös 12.9.2016 (AL/16465/07.01.01.03.02/2016) Sähköisiin diaareihin ja asiankäsittelyjärjestelmiin sisältyvien rekisteritietojen ja pysyvästi säilytettävien asiakirjojen säilyttämisestä sähköisessä muodossa
- päätös 20.8.2002 (KA 286/43/01) Ympäristölupavirastojen asiakirjojen pysyvä säilytys
- päätös 7.6.2017 (AL/22937/07.01.01.03.01/2016) Aluehallintovirastojen ympäristölupatehtävien pysyvästi säilytettävät asiakirjat
- päätös 18.6.2002 (KA 141/43/01) Alueellisten ympäristökeskusten pysyvästi säilytettävät asiakirjat
- päätös 29.6.2016 (AL/11007/07.01.01.03.02/2015) Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten (ELY-keskukset) ja TE-toimistojen USPA-asiankäsittelyjärjestelmään sisältyvien asiakirjatietojen pysyvä säilytys ja säilytysmuoto, ml. tätä päätöstä täydentävät päätökset asialla AL/11007/07.01.01.03.02/2015

Kansallisarkiston päätös

Kansallisarkisto määrää arkistolain (831/1994) 8 ja 11 §:n nojalla kuntien ympäristönsuojelun asiakirjatiedot, joiden arvonmäärittäystä ei ole tehty 14.10.2002 (KA 204/43702) annetussa päätöksessä tai muissa kunnille aiemmin annetuissa seulontapäätöksissä, pysyvään säilytykseen seuraavasti:

11.00.02 Suunnittelu ja kehittäminen, ilmansuojelu: kunnan tekemä lausuntopyyntö, kunnan saamat lausunnot

11.00.02 Suunnittelu ja kehittäminen, vesien suojelu: pohjavesialueen suojelusuunnitelma ja valmisteluun liittyvät keskeiset asiakirjat, kunnan antamat lausunnot

11.00.03 Edistäminen: kunnan ympäristönsuojeluviranomaisten lausunnot muille viranomaisille (mm. lupahakemuksista, kaavoista, ohjelmista, ympäristövaikutusten arvioinneista)

11.00.04 Asiakaspalvelu, ohjaus, neuvonta: keskeiset ohjeet, esitteet ja tiedotteet

3.2.2020

KA/8377/07.01.01.03.01/2019

11.01.00 Ympäristönsuojelulain mukainen ympäristölupa, yhteislupa ja valvonta: lupaan liittyvät neuvonta-asiakirjat (neuvottelumuistiot tms.), viranomaisen pyyntö lupahakemuksen täydentämiseksi, hakijan neuvontatapaaminen ja siitä syntyvä pöytäkirja, luvan käsittelyyn liittyvä tarkastuskertomus, käsittelystä perittävän maksun määrääminen, luvan raukeamispäätös, lupamuutoshakemukset, muutospäätös, selvitykset, päätös (luvan muuttaminen erityisen selvityksen perusteella), hakemus, päätös (määräjän pidentäminen), kirjallinen lausuma (luvan selventäminen), hakemus, lausunnot, päätös (luvan peruuttaminen), toiminnan lopettamiseen liittyvät määräykset (päätös), toiminnanharjoittajan arvioinnit maaperän ja pohjaveden tilasta suhteessa perustilaan, päätös arvioinnista määräyksineen, luvassa määrätty tarkkailusuunnitelma ja sen hyväksymispäätös, yhteistarkkailusuunnitelma, hallintopakko (uhkasakko, teettäminen ja keskeyttäminen)

11.01.01 Ympäristönsuojelulain mukainen yleinen ilmoitusmenettely: kaikki esitetyt asiakirjatiedot säilytetään pysyvästi

11.01.02 Ympäristönsuojelulain mukaiset muut ilmoitusmenettelyt: käsittelystä perittävän maksun määrääminen

11.01.03 Ympäristönsuojelulain mukainen rekisteröintimenettely: kaikki esitetyt asiakirjatiedot säilytetään pysyvästi

11.01.04 Ympäristönsuojelulain mukaiset muut päätökset ja valvonta: ympäristöhaittailmoitus, hakemus talousjätevesien käsittelyvaatimuksesta poikkeamiseksi, päätös talousjätevesien käsittelyvaatimuksesta poikkeamiseksi, hakemus ympäristönsuojelumääräyksistä poikkeamiseksi, käsittelystä perittävän maksun määrääminen, kunnan päätös pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistamisesta ja määräys maaperän puhdistamiseksi ja niihin liittyvät keskeiset asiakirjat, rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaisemiseen liittyvät päätösasiakirjat (viranomaisen kielto-, jatko- ja toistopäätökset tai muu päätös, jolla viranomainen velvoittaa hoitamaan velvollisuutensa, määräykset palauttaa ympäristö ennalleen tai poistamaan aiheutunut haitta, määräys selvittää ympäristövaikutukset), määräys pilaantumisen ehkäisemiseksi, toiminnan keskeyttämiseen liittyvä pöytäkirja, toiminnan keskeyttämiseen liittyvä päätös

11.03.00 Vesilain mukaiset lupa- ja päätösasiat ja valvonta: hakemusasiakirjat täydennyksineen ja liitteineen, viranomaisen puhevallan käyttöön liittyvät asiakirjat (lausunnot), veden ottamista koskevat päätökset, erillinen korvauspäätös, välittömiä toimia koskeva päätös, toiminnan keskeyttäminen (päätös), käsittelystä perittävän maksun määrääminen, vesilain mukaisena valvontaviranomaisena tehtyjen valvontatoimien asiakirjat, vesilain mukaisen valvonta-asian (hallintopakko) vireillepano ja siihen liittyvät asiakirjat, ilmoitusvelvollisen toiminnan keskeyttämistä koskeva päätös ja siihen liittyvät asiakirjat

11.03.01 Vesihuoltolain mukaiset lupa- ja päätösasiat ja valvonta: kaikki esitetyt asiakirjatiedot säilytetään pysyvästi

3.2.2020

KA/8377/07.01.01.03.01/2019

11.03.02 Jätelain mukaiset lupa- ja päätösaasiat, ja valvonta (jätehuolto): rekisteröinti-ilmoitus jätteen ammattimaisesta keräystoiminnasta, laiminlyöntimaksusta määrääminen (päätös), käsittelystä perittävän maksun määrääminen, yksittäiset määräykset roskaantumisen ehkäisemiseksi tai jätehuollon asianmukaiseksi järjestämiseksi

11.03.03 Maa-aineislain mukainen maa-aineslupa, päätökset, ilmoitus ja valvonta: lupaan liittyvä neuvonta-asiakirjat (muistiot tms.), viranomaisen pyyntö ilmoituksen täydentämiseksi, luvan käsittelyyn liittyvä tarkastuskertomus, maa-aineslupapäätös, vakuutta koskeva päätös, päätös ottamisen keskeyttämisestä ja siihen liittyvät asiakirjat, päätös maa-ainesten oton tarkastus- ja valvontamaksun määräämisestä yksittäistapauksessa, käsittelystä perittävän maksun määrääminen, tiedoksianto koskevat asiakirjat päätöksestä maa-ainesten oton tarkastus- ja valvontamaksun määräämisestä yksittäistapauksessa, päätös lupamääräysten muuttamisesta tai niistä poikkeamisesta ja siihen liittyvät asiakirjat, päätös luvan siirtämisestä, velvoitteista vapauttamisesta ja uuden luvan haltijan hyväksymisestä, tarkastuskertomus, luvassa tai päätöksessä määrätty valvontaraportti

11.03.04 Vesiliikenne- ja maastoliikennelain mukaiset lupa- ja päätösaasiat ja valvonta: tarkastuskertomus, käsittelystä perittävän maksun määrääminen

11.03.05 Luonnonsuojelulain mukaiset lupa- ja päätösaasiat ja valvonta: tarkastuspöytäkirja, rauhoituksen lakkauttamista koskeva päätös, käsittelystä perittävän maksun määrääminen

11.03.07 Nitraattiasetuksen valvonta: Nitraattiasetuksen valvontaan liittyvät tarkastuskertomukset

11.02.08 Merenkulun ympäristönsuojelulain päätösaasiat ja valvonta: kaikki esitetyt asiakirjatiedot säilytetään pysyvästi

11.03.09 Laki eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta: Esityksessä tehtäväryhmään ei ollut merkitty tietoja tehtäväryhmään kertyvistä asiakirjoista, koska ko. tehtävää koskeva laki tulee voimaan vasta 1.9.2020. Tästä johtuen Kansallisarkisto ei tässä päätöksessä määrää tehtäväryhmän pysyvästi säilytettävistä asiakirjatiedoista.

11.04 Hallintopakko: päävelvoitteen määräyspäätös

11.05.01 Ilmasto: ilmastopäästöjen seurantaraportti

11.05.04 Maaperä: kunnan maaperän tilan seurantaan ja kartoituksiin liittyvät raportit

11.05.05 Luonnon monimuotoisuus: kunnan luonnon monimuotoisuuden seurantaan liittyvät raportit

Muut esityksessä mainitut, aikaisempaa arvonnäilytystä vailla olleet asiakirjatiedot, ovat määräajan säilytettäviä.

3.2.2020

KA/8377/07.01.01.03.01/2019

Ympäristönsuojelulain § 106 e edellyttämän keskisuuria energiantuotantolaitoksia koskevan rekisterin tiedot säilytetään pysyvästi.

Tätä päätöstä voidaan soveltaa 1.3.2000 alkaen kertyviin kuntien ympäristönsuojelun asiakirjoihin ja tietoihin. Mikäli kunnille kertyy ympäristönsuojelutehtävistä asiakirjatietoja, joiden pysyvää säilytysarvoa ei Kansallisarkisto ole nyt annettavassa tai aiemmin annetuissa päätöksissä määritellyt, Suomen Kuntaliiton on tehtävä seulontaesitys näistä asiakirjatiedoista Kansallisarkistolle.

Pysyvään säilytykseen määrättyjä syntysähköisiä asiakirjoja ja tietoja voidaan säilyttää digitaalisessa/analogisessa muodossa riippuen kuntatoimijan valmiudesta asiakirjatietojen sähköiseen säilyttämiseen Kansallisarkiston voimassa olevien määräysten ja ohjeiden mukaisesti. Pysyvään säilytykseen määrättyt kuntien ympäristönsuojelun syntysähköiset asiakirjatiedot säilytetään (arkistoidaan) yksinomaan digitaalisessa muodossa, mikäli ne ovat pitkäaikais säilytykseen soveltuvassa muodossa metatietoineen (SÄHKE2-määräyksen noudattaminen) tai ovat sellaiseen muotoon muunnettavissa Kansallisarkiston antamien ohjeiden mukaisesti. Mikäli kuntatoimijalla ei ole ollut tai ei ole vielä edellytyksiä säilyttää pysyvään säilytykseen määrättyjä syntysähköisiä asiakirjatietoja todistusvoimaisesti (autenttisuus, luotettavuus, eheys ja käytettävyys) yksinomaan digitaalisessa muodossa, tällöin asiakirjat säilytetään pysyvästi myös analogisessa muodossa. Pelkästään analogisessa muodossa olevat pysyvästi säilytettävät asiakirjat säilytetään tässä muodossa, mikäli niitä ei myöhemmin digitoida analogisten ilmentymien hävittämiseen mahdollistavien vaatimusten mukaisesti. Kansallisarkisto tarkentaa kunnille annettavia ja annettuja pysyvää sähköistä säilyttämistä koskevia säilytysmuotopäätöksiä erikseen annettavalla ohjeistuksella.

Kansallisarkisto ei tässä päätöksessään ota kantaa siihen, missä yksittäisessä tietojärjestelmässä alkujaan digitaaliset tiedot tulee säilyttää pysyvästi. Tarkempi ohjeistus alkujaan digitaalisen tietoaineiston säilytyskelpoisista muodoista ja sähköisestä säilyttämisestä löytyy Kansallisarkiston kotisivuilta.

Kuntien on varmistettava asiakirjojen ja niihin sisältyvien tietojen käytettävyys ja säilyminen, julkisuusperiaatteen toteutuminen sekä yksityisten ja yhteisöjen oikeusturvaan liittyvien asiakirjojen saatavuus siten kuin arkistolaki (831/1994) edellyttää. Asiakirjoja ja niihin sisältyviä tietoja on säilytettävä siten, että ne ovat turvassa tuhoutumiselta, vahingoittumiselta ja asiattomalta käytöltä.

Päätöksen perustelut

Esityksissä mainittujen asiakirjojen pysyvää säilytysarvoa arvioitaessa niitä on verrattu Kansallisarkiston seulontapolitiisiin ja seulontastrategisiin tavoitteisiin, jotka on vahvistettu Kansallisarkiston strategiassa 2020 sekä Kansallisarkiston seulontapolitiikka- ja seulontastrategia-asiakirjoissa (AL/21220/07.01.01.03.00/2012).

Asiakirjatietojen arvonmäärityksessä on otettu huomioon tehtävän yhteiskunnallinen merkittävyys tutkimuksen ja muun käytön kannalta sekä informaatioarvo eli asiakirjatietojen merkitys yhteiskuntaa, yhteiskunnallisia prosesseja ja ilmiöitä yleisesti dokumentoivina aineistoina. Yhteiskunnallisena tehtävänä

3.2.2020

KA/8377/07.01.01.03.01/2019

ympäristönsuojelu on saanut yhä lisääntyvää painoarvoa ja se on hyväksytty tehtävänä, jolla on moninaisia vaikutuksia ihmisten, eläinten ja luonnon elin-, toiminta- ja talousympäristöön. Ympäristönsuojelulla on globaali ulottuvuus, jonka merkitys korostuu erityisesti ilmastonmuutoksen torjunnassa. Ympäristöasiat ja ympäristönsuojelu ovat 1900-luvun lopun ja 2000-luvun ilmiö, jonka merkitys monimuotoisen elinolosuhteiden jatkuvuuden turvaamiseksi on yleisesti ymmärretty ja hyväksytty, vaikka siitä aiheutuu kustannuksia sekä yritystoiminnalle että yhteiskunnalle. Ympäristöä koskevilla toimilla ja niistä kertyvillä asiakirjatiedoilla on tehtävän merkittävyyden ja vaikuttavuuden lisäksi informaatioarvoa moninaisissa käyttötarkoituksissa.

Kuntien asiakirjoihin ja tietoihin sisältyy tietoja yksityistä henkilöistä ja yrityksistä sekä julkishallinnon toimijoista. Tietojen käyttö moninaisia tutkimustarkoituksia ja muuta käyttöä varten edellyttää esitykseen sisältyvien henkilötietojen pysyvää säilyttämistä, arkistointia. Kansallisarkisto on kuntien asiakirjatietojen arvonmäärityksessä arvioinut henkilötietojen suojaa ja erityisesti henkilötietojen minimoinnin vaatimusta siten, että tutkimuksen ja muun käytön tarpeet edellyttävät, kuten edellä on todettu, päätöksessä mainittujen henkilötietojen pysyvää säilyttämistä. Kansallisarkiston käyttämissä arvonmäärityksen ja seulonnan periaatteissa ja kriteereissä on huomioitu tiedon kulttuuriperintöarvo, henkilötietojen merkitys tutkimuksessa ja muussa käytössä sekä henkilötietojen suoja. Tietosuoja-asetus ja tietosuojalaki mahdollistavat tietojen säilyttämisen yleisen edun mukaisessa arkistointitarkoituksessa. Kansallisarkisto on pysyvän säilytyksen päätöstä tehdessään arvioinut, että edellä kuvattuja yleisen edun mukaisia käyttötarkoituksia ei voida saavuttaa ilman kyseisten henkilötietoja sisältävien aineistojen säilyttämistä ja, että säilyttäminen on oikeasuhtainen tietosuojaperiaatteet huomioiden yleisen edun mukaisessa arkistointitarkoituksessa. Tutkimusta ja muuta käyttöä suojaa Suomen perustuslakiin kirjattu sanan ja tieteen vapaus (Suomen perustuslaki 731/1999, 12 § ja 16 §). Pysyvään säilytykseen määrättyjen henkilötietojen käsittelyssä rekisterinpitäjän on otettava huomioon EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen (679/2016) ja kansallisen tietosuojalain (1050/2018) asettamat vaatimukset.

Sovelletut oikeusohjeet

Arkistolaki (831/1994) 1, 8, 11 §

Tiedonhallintalaki (906/2019) 19 – 27 §

Laki sähköisestä asioinnista viranomais toiminnassa (13/2003) 21 §

EU:n yleinen tietosuoja-asetus (2016/679) artikkelit 5, 7, 9 ja 89

Tietosuojalaki (1050/2018) 4 ja 6 §

Pääjohtaja

Jussi Nuorteva

Tutkimusjohtaja

Päivi Happonen

Lisätietoja päätöksestä antaa Kansallisarkisto, 029 533 7400, kirjaamo@arkisto.fi

LIITEET

Valitusosoitus
Perustelumuistio